

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Серед передумов економічного зростання інноваційний складник посідає особливе місце. Однак донині не прийнято державної стратегії інноваційного розвитку. Водночас вітчизняна економіка потребує значної уваги до процесів підвищення ефективності виробничої структури, розвитку внутрішнього ринку та експортно орієнтованої діяльності.

Із зниженням імовірності використання традиційних виробничих ресурсів інноваційні процеси визначають як найважливішу умову економічного зростання. Однак донині єдиного погляду на визначення інтенсивності інноваційного розвитку немає, хоча в опублікованих наукових працях із цієї тематики значна увага приділяється питанням підвищення темпів інноваційної діяльності, прискорення впровадження нововведень.

Стан вивчення проблеми. Інтенсивність упровадження науково-технічних досягнень можна кваліфікувати як швидкість появи окремих нововведень у сфері практичного використання. З огляду на це можна дійти висновку, що запровадження кожного нововведення має змінювати технічний рівень виробництва, постійно підвищуючи його. Однак, як правило, цього не відбувається. Отже, показник швидкості появи окремих нововведень не може бути використаний для визначення інтенсивності інноваційної діяльності. Крім того, появу окремих нововведень навіть у великій кількості не можна повною мірою пов'язувати з більшою або меншою інтенсивністю інноваційної діяльності.

Часто інтенсивність інноваційної діяльності розуміють як швидку заміну матеріальних і нематеріальних активів у господарському процесі. Такий підхід до трактування інтенсивності інноваційної діяльності більше відповідає його правильному розумінню.

Метою дослідження є характеристика рівня розвитку інноваційної діяльності підприємств в Україні і визначення впливу динаміки інноваційних процесів на економічне зростання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загалом проблема інтенсифікації інноваційної діяльності підприємств є предметом дослідження багатьох українських економістів, як: Антоноук Л., Бондаренко О., Василенко О., Галушко Є., Геєць В., Громека В., Джаїн І., Дорофійенко В., Єпіфанов А., Ілляшенко С., Ільїн М., Костенко А., Лапін Є., Мельник Л., Одрехівський М., Поручник А., Савчук В., Сало І., тощо. Ці дослідження присвячені проблемам теоретичних засад інновації, категорії "інноваційний потенціал", управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці, стратегії інноваційного розвитку тощо.

Використання науково-технічних нововведень характеризує темпи практичного впровадження науково-технічної продукції. Теоретично це визначення інтенсивності інноваційної діяльності найточніше відповідає змістові поняття інновація, тому що дає змогу встановити масштаби нововведень у досліджуваній системі. Однак спостерігати динаміку зміни масштабів використання новітніх у системі досить складно через відсутність необхідної статистичної інформації. Крім того, з одного боку, розширення масштабу застосування нововведення можна визначити як горизонтальну диверсифікацію, тобто застосування на підприємствах одного галузевого напрямку. З другого боку, це поняття можна застосовувати до вертикальної диверсифікації, тобто розповсюдження нововведення серед підприємств різних галузей. Розширення масштабів застосування нововведень в обох випадках може відбуватися за рахунок

створення нових підприємств, що також дасть змогу змінювати загальний інноваційний рівень галузі як макросистеми.

Аналіз наявних уявлень про інноваційний розвиток показує певний однобічний підхід до проблем інноваційного розвитку, що виявляється так: науково-технічний прогрес є єдиним і невичерпним джерелом економічного розвитку; відсутні реальні аргументи, що доводять необхідність усебічного нарощування темпів інноваційного розвитку; не розроблено підходів до визначення достатності масштабів інноваційної діяльності, необхідної для забезпечення економічного розвитку; не розрізняються масштаби й цілі інноваційного розвитку макросистеми загалом та її окремих елементів, необхідних для забезпечення сталого економічного зростання. Окрім того, намагання зміщувати поняття технологічного й економічного розвитку призвело до того, що науково-технічний прогрес почали тлумачити як джерело економічного зростання, тоді як його потрібно розуміти як засіб, що за певних умов може забезпечити таке зростання, а за інших — уповільнити або взагалі припинити його.

Фахівці нині визнають необхідність обліку чинників та масштабів економічного розвитку, що визначають пристосованість підприємств до впровадження прогресивної технології і її продукування: розвиток конкурентної ефективності і на рівні основних господарських одиниць, і макроекономічної системи загалом; здатність ринку узгоджувати діяльність суб'єктів ринкових відносин, що оперують у різних частинах економічного простору.

Звичайно, крім згаданих чинників, на темпи й масштаби економічного розвитку впливають і інші, однак більшість із них є тією чи тією інтерпретацією наведених вище показників. Тут варто зазначити, що обґрунтованих оцінок визначення впливу певного чинника на економічний розвиток наразі немає. Це пов'язано з тим, що наявні методології їхньої оцінки є, по суті, екстраполяціями сформованих тенденцій і до того ж відзначаються низьким ступенем вірогідності.

Ці положення надзвичайно важливі для визначення інноваційності економічної системи, під якою розуміють співвідношення прибутку підприємства, одержаного від виробництва продукції за допомогою інновацій та традиційними способами. Підприємство, нарощуючи масштаби інноваційного розвитку, забезпечує швидшу горизонтальну й вертикальну диверсифікацію своєї матеріально-технічної бази і на цьому підґрунті зумовлює збільшення свого виробництва.

Для кожного наступного циклу інноваційного розвитку потрібно більше ресурсів, ніж для попереднього, бо відновленню підлягає більший за розмірами виробничий потенціал. А за умов браку економічних ресурсів обмежується і кількість напрямів інноваційного розвитку.

Водночас можна вважати, що на певному етапі розвитку підприємства є можливим варіант переважно інноваційного розвитку. У такому разі кількість нововведень, використовуваних у виробництві, постійно перевищує кількість застосовуваних традиційних видів технічних і технологічних засобів. Однак за певних умов підприємству доведеться обирати варіанти інвестування коштів, тому що для одночасного підтримання однакового рівня інноваційності всіх ланок і підсистем підприємства коштів бракуватиме.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, економічний розвиток промислового виробництва, з сучасної наукової точки зору, є інноваційним процесом, пов'язаним з упровадженням у сферу її функціонування різного роду нововведень. Цей процес можна виміряти, крім того, сьогодні маємо методичний інструментарій, що дає змогу визначити характер економічного розвитку. При цьому прогрес у розвитку виробничої системи пов'язаний зі зміцненням її сталості щодо зовнішніх впливів. З огляду на це можна дійти висновку: інноваційний розвиток має відбуватися у такий спосіб, щоб не порушилася її сталість, адже насамперед він порушує стабільність співвідношення окремих елементів системи.